

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2021.1.1.32>

REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE CZASOWEGO DOSTĘPU DO RZECZY I DOKUMENTÓW

Yulia Marynych

*aspirant Wydziału Problemów Prawa Karnego,
Kryminologii i Sądownictwa*

Institutu Państwa i Prawa imienia W.M. Korieckiego Narodowej Akademii Nauk Ukrainy (Kijów, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0001-6582-8181

e-mail: yulia_m94@ukr.net

Adnotacja. Artykuł poświęcono analizie jednego ze stosunkowo nowych narzędzi procesu karnego – czasowego dostępu do rzeczy i dokumentów. Wspomniana instytucja prawna jest dość obszerna i trudna w stosowaniu, co wymaga jej dalszej poprawy. Tymczasowy dostęp do rzeczy i dokumentów w swoim zastosowaniu ma pewną etapowość wymagającą szczegółowego badania. Instytucja tymczasowego dostępu do rzeczy i dokumentów składa się z czterech etapów jej realizacji. Etapy tymczasowego dostępu do rzeczy i dokumentów charakteryzują się spełnieniem wymogów prawnych, które są wspólne dla wszystkich środków zabezpieczenia postępowania karnego i są obowiązkowe do wykonania, a także spełnieniem specjalnych wymagań dotyczących wyłącznie instytucji tymczasowego dostępu do rzeczy i dokumentów. Badane są problematyczne kwestie, takie jak wystarczalność danych osoby, która musi zapewnić dostęp do rzeczy i dokumentów, problem tymczasowego ograniczenia tymczasowego dostępu do rzeczy i dokumentów oraz jego rozwiązania. Analizowana jest procedura sądowego rozpatrzenia wniosku o tymczasowy dostęp do rzeczy i dokumentów w zależności od przewidywanego zachowania osoby, która posiada rzeczy i dokumenty. Bada się wymóg udowodnienia, że istnieją wystarczające powody, by sądzić, że istnieje realne zagrożenie zmianą lub zniszczeniem rzeczy lub dokumentów i proponuje się własną wizję w tej sprawie. Analizowane są skutki niewykonania postanowienia sędziego śledczego o tymczasowym dostępie do rzeczy i dokumentów.

Słowa kluczowe: tymczasowy dostęp do rzeczy i dokumentów, środki zabezpieczenia postępowania karnego, sędzia śledczy, postępowanie karne, strony postępowania karnego.

LEGAL REGULATION OF TEMPORARY ACCESS TO THINGS AND DOCUMENTS

Yulia Marynych

Postgraduate Student at the Department of Criminal Law, Criminology and the Judiciary

V. M. Koretsky Institute of State and Law of the National Academy of Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0001-6582-8181

e-mail: yulia_m94@ukr.net

Abstract. The article is devoted to the analysis of one of the relatively new tools of the criminal process - temporary access to things and documents. This legal institution is quite extensive and difficult to apply, which requires further improvement. Temporary access to things and documents in its application has a certain stage, which requires detailed study. The institute of temporary access to things and documents consists of four stages of its implementation. Stages of temporary access to things and documents are characterized by compliance with legal requirements, which are common to all measures of criminal proceedings and are mandatory, as well as compliance with special legal requirements relating only to the institution of temporary access to things and documents. Problematic issues such as the adequacy of data on the person who should provide access to things and documents, the problem of temporal limitation of temporary access to things and documents and its solution are investigated. The procedure of court consideration of a request for temporary access to things and documents depending on the predicted behavior of the person who has the things and documents is analyzed. The requirement to prove the existence of sufficient grounds to believe that there is a real threat of alteration or destruction of things or documents is investigated and our own vision on this issue is offered. The consequences of non-compliance with the decision of the investigating judge on temporary access to things and documents are analyzed.

Key words: temporary access to things and documents, measures to ensure criminal proceedings, investigating judge, criminal proceedings, parties to criminal proceedings.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ТИМЧАСОВОГО ДОСТУПУ ДО РЕЧЕЙ І ДОКУМЕНТІВ

Юлія Маринич

аспірант відділу проблем кримінального права, кримінології та судоустрою

*Інституту держави та права імені В. М. Корецького Національної академії наук України
(Київ, Україна)*

ORCID ID: 0000-0001-6582-8181

e-mail: yulia_m94@ukr.net

Анотація. Стаття присвячена аналізу одного з відносно нових інструментів кримінального процесу – тимчасового доступу до речей і документів. Вказаний правовий інститут є досить об'ємним і непростим у своєму застосуванні, що вимагає подальшого удосконалення. Тимчасовий доступ до речей і документів у своєму застосуванні має певну стадійність, що потребує її детального дослідження. Інститут тимчасового доступу до речей і документів складається із чотирьох етапів його здійснення. Етапи тимчасового доступу до речей і документів характеризуються виконанням законодавчих вимог, які є загальними для всіх заходів забезпечення кримінального провадження й обов'язковими для виконання, а також виконанням спеціальних вимог закону, що стосуються виключно інституту тимчасового доступу до речей і документів. Досліджуються проблемні питання, такі як достатність даних про особу, яка має надати доступ до речей і документів, проблема темпоральної обмеженості тимчасового доступу до речей і документів і її вирішення. Аналізується процедура судового розгляду клопотання про тимчасовий доступ до речей і документів залежно від прогнозованої поведінки особи, у якій перебувають речі та документи. Досліджується вимога доведення наявності достатніх підстав вважати, що існує реальна загроза зміни або знищення речей чи документів і пропонується власне бачення на вказане питання. Аналізуються наслідки невиконання ухвали слідчого судді про тимчасовий доступ до речей і документів.

Ключові слова: тимчасовий доступ до речей і документів, заходи забезпечення кримінального провадження, слідчий суддя, кримінальне провадження, сторони кримінального провадження.

Вступ. Інститут тимчасового доступу до речей і документів є досить непростим, виконання його норм має низку етапів. Кожен етап є відносно самостійним, громіздким процесом, що вимагає деталізації й уваги до кожного з елементів, тому розмежування виконання процедури тимчасового доступу до речей і документів і детальний аналіз кожної з них є доцільним із погляду нашого дослідження.

У науковому середовищі вже відбувалися дослідження тимчасового доступу до речей і документів як правового інституту. Аналіз вказаного інституту здійснювали Ю.І. Азаров, І.В. Гловюк, О.М. Гумін, М.І. Соф'їн, Т.О. Кузубова, Н.П. Кушнір, М.А. Погорєцький, Д.Б. Сергєєва, В.І. Сліпченко, О.Ю. Татаров, В.І. Фаринник, О.Ю. Хабло, А.В. Чуб, А.О. Шульга, проте, незважаючи на виконані дослідження, залишилися питання як теоретичного, так і практичного характеру, досі не вичерпані.

Питанню стадійності тимчасового доступу до речей і документів присвячували увагу такі дослідники, як Т.О. Кузубова (Кузубова, 2019: 33) та Є.І. Лисаченко (Лисаченко, 2021: 113), однак ми маємо власне бачення стадій здійснення тимчасового доступу до речей і документів і пояснення їх сутності.

Основна частина. Першим етапом у здійсненні тимчасового доступу до речей і документів є виконанням низки законодавчо закріплених вимог, недотримання яких унеможливує отримання позитивного рішення слідчого судді, суду і, відповідно, отримання можливості реалізувати тимчасовий доступ до речей і документів. До таких вимог належать загальні умови застосування заходів забезпечення кримінального провадження, які є універсальними для кожного із заходів забезпечення, передбачених ст. 131 КПК України.

Основоположною умовою застосування заходів забезпечення кримінального провадження і, відповідно, тимчасового доступу до речей і документів є внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань, оскільки саме з цього моменту відповідно до ч. 2 ст. 214 КПК України починається досудове розслідування. Тому до клопотання слідчого, прокурора про застосування, зміну або скасування заходу забезпечення кримінального провадження додається витяг із Єдиного реєстру досудових розслідувань щодо кримінального провадження, у рамках якого подається клопотання (ч. 6 ст. 132 КПК України) (Кримінальний процесуальний кодекс України). Це дозволяє суду пересвідчитися у наявності відповідної правової підстави для розгляду клопотання у судовому засіданні. Невиконання слідчим, прокурором вимоги цієї норми унеможливує судовий розгляд клопотання про застосування заходів забезпечення кримінального провадження (Фаринник, 2014: 349).

Сторона, котра подає до суду клопотання про застосування тимчасового доступу до речей і документів, має додати до нього копії матеріалів, якими сторона кримінального провадження, що подала відповідне клопотання, обґрунтовує свої доводи (Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про деякі питання здійснення слідчим суддею суду першої інстанції судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження» від 5 квітня 2013 р. № 223-558/0/4-13, п. 7). Водночас витяг із ЄРДР, як і інші копії документів, що додаються до клопотання про тимчасовий доступ до речей і документів, мають бути належним чином засвідчені, оскільки, як показує практика, це питання досить проблематичне, адже слідчими та прокурорами подаються документи, які належним чином або взагалі не засвідчені, що позбавляє слідчого суддю можливості пересвідчитися в ідентичності цих документів, тоді як інформація, що в них міститься, має суттєве значення під час розгляду клопотання цієї категорії та може істотно вплинути на висновки слідчого судді (Узагальнення судової практики щодо розгляду слідчим суддею клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 7 лютого 2014 р., п. 5 р. 2.5).

Додаткові загальні вимоги, що стосуються сторони обвинувачення, за яких можливе застосування заходу забезпечення кримінального провадження, передбачені ч. 3 ст. 132 КПК, і законодавцем вказано так: існує обґрунтована підозра щодо вчинення кримінального правопорушення такого ступеня тяжкості, що може бути підставою для застосування заходів забезпечення кримінального провадження; потреби досудового розслідування виправдовують такий ступінь втручання у права та свободи особи, про який ідеться у клопотанні слідчого, прокурора; може бути виконане завдання, для виконання якого слідчий, прокурор звертається із клопотанням (Кримінальний процесуальний кодекс України). Вимоги аналізованої частини

статті створюють відповідну вимогливість законодавця щодо вибору та застосування заходу забезпечення кримінального провадження. Водночас вищезазначені умови створюють вимогу належної обґрунтованості та недопущення недоведеної потреби втручатися у права та свободи особи та незаконно їх звужувати, що кореспондується із конституційно закріпленим принципом непорушності прав людини.

Також важливим є визначення підсудності кримінального провадження. Згідно із ч. 1 ст. 132 КПК України клопотання про застосування заходів забезпечення кримінального провадження на підставі ухвали слідчого судді подається до місцевого суду, в межах територіальної юрисдикції якого знаходиться орган досудового розслідування; якщо ж кримінальне правопорушення віднесене до підсудності Вищого антикорупційного суду, то розгляд клопотання здійснює Вищий антикорупційний суд (Кримінальний процесуальний кодекс України).

На етапі отримання дозволу суду на тимчасовий доступ до речей і документів необхідне дотримання спеціальних умов, що стосуються виключно тимчасового доступу до речей і документів.

Правовою підставою отримання дозволу суду на проведення тимчасового доступу до речей і документів є клопотання, подане до слідчого судді, суду з ініціативи сторони кримінального провадження.

Зміст клопотання детально передбачений ч. 2 ст. 160 КПК України, однак помітно, що вимоги до клопотання не містять персональних даних того, хто має надати речі й документи. В Узагальненні судової практики міститься роз'яснення, що такий виклад статті йде у розріз із вимогами до ухвали слідчого судді, де вказані дані мають обов'язково міститися. Слідчі судді мають право вимагати зазначати прізвище, ім'я, по батькові фізичної особи або найменування юридичної особи, які мають надати доступ до речей і документів від сторони, котра подає клопотання про тимчасовий доступ до речей і документів. В іншому разі слідчі судді відмовлятимуть у задоволенні клопотання, оскільки по суті без зазначення особи, яка має надати доступ до речей і документів, клопотання не може бути визнано обґрунтованим (Узагальнення судової практики щодо розгляду слідчим суддею клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 7 лютого 2014 р., п. 12 р. 2.5). Ми підтримуємо таку позицію, адже відсутність фіксованих даних про особу, котра зобов'язана надати доступ до речей і документів, є прогалиною, яка створює перешкоди у постановленні ухвали слідчим суддею. Також у науковому середовищі до клопотання про тимчасовий доступ до речей і документів було запропоновано вносити не лише прізвище, ім'я та по батькові (для фізичних осіб), а й дату їх народження, задля уникнення проблеми, коли декілька осіб мають однакові дані (Кузубова, 2019: 124), проте навіть такі дії не унеможливають ситуації, де можливий повний збіг. Оскільки клопотання про тимчасовий доступ до речей і документів є процесуальним документом, внаслідок реалізації якого обмежуються права та свободи людини, ми пропонуємо для абсолютної точності даних вносити офіційні дані про особу, які знаходяться у реєстрах, зокрема ПІБ, дата народження та місце проживання або реєстрації, як це вимагається у більшості офіційних документів, що забезпечує достовірність даних про особу, до якої в майбутньому застосується ухвала слідчого судді, суду про тимчасовий доступ до речей і документів.

Не визначеним у вітчизняному КПК є питання строків розгляду слідчим суддею, судом клопотання про тимчасовий доступ до речей і документів. Клопотання про тимчасовий доступ до речей і документів, враховуючи зміст положень ч. 6 ст. 9 КПК, розглядається не пізніше трьох днів із дня надходження клопотання до суду. У разі, якщо особа, котра подала клопотання, обґрунтує у ньому наявність реальної загрози зміни або знищення речей і документів, слідчий суддя має невідкладно розглянути зазначене клопотання (Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про деякі питання здійснення слідчим суддею суду першої інстанції судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження» від 5 квітня 2013 р. № 223-558/0/4-13, п. 8).

Окрім того, ч. 1 ст. 28 КПК України вимагає встановлення розумних строків. Під час кримінального провадження кожна процесуальна дія або процесуальне рішення повинні бути виконані або прийняті в розумні строки. Розумними вважаються строки, що є об'єктивно необхідними для виконання процесуальних дій і прийняття процесуальних рішень (Кримінальний процесуальний кодекс України). Очевидно, що встановлених ч. 6 ст. 9 КПК України трьох днів недостатньо для розгляду клопотання про тимчасовий доступ до речей і документів з огляду на складність його процедури.

Подібну позицію займає й О. Подковський. Автор вважає, що триденний термін на розгляд клопотання є недостатнім, адже необхідність здійснювати виклик особи, у володінні якої перебувають речі та документи, тимчасовий доступ до яких планується отримати, для розгляду клопотання в судове засідання суттєво продовжує строки. Враховуючи ч. 8 ст. 135 КПК, за якою особа має отримати повістку про виклик або бути повідомленою про нього іншим шляхом не пізніше ніж за 3 дні до дня, коли вона зобов'язана прибути за викликом і роботу пошти, строк обчислюється не менш як 14 днями (Подковський, 2013: 58–63), однак строк, що обчислюється 14 днями, є надто довгим і затягує процес тимчасового доступу до речей і документів. У свою чергу, ми погоджуємося з тим, що триденний строк для підготовки та розгляду клопотання про тимчасовий доступ до речей і документів є недостатнім. Відповідно, ми пропонуємо доповнити ст. 163, щодо регулювання строків розгляду клопотання слідчим суддею: «Ч. 1.1. Розгляд клопотання про тимчасовий доступ до речей і документів має бути здійснений не пізніше 7 днів із моменту надходження клопотання до суду».

Аналізуючи положення ст. 163 КПК України, можна дійти висновку, що існує дві процедури судового розгляду клопотання про тимчасовий доступ до речей і документів. Фактичною підставою двох видів судових розглядів є прогнозована поведінка особи, у якої перебувають речі та документи, а саме чи існує загроза

зміни або знищення речей і документів. Типізацію слідчих ситуацій за тимчасового доступу до речей і документів з аналізом прогнозованої поведінки суб'єкта здійснили Д.Б. Сергєєва й О.В. Шаповал. До таких слідчих ситуацій належать: тимчасовий доступ до речей і документів в особи, яка не створює конфліктної ситуації під час проведення заходу; відсутні підстави вважати, що речі й документи не будуть видані або будуть знищені чи приховані; є підстави вважати, що особа, у володінні якої знаходяться речі й документи, не здійснить передачу документів добровільно; є підстави вважати, що особа, у володінні якої знаходяться речі й документи, намагатиметься їх змінити або знищити (Сергєєва, 2016: 116–117).

Перший випадок пов'язаний із отриманням доступу до речей і документів, коли відсутня загроза зміни або знищення речей і документів. Тут розгляд клопотання здійснюється у загальному порядку.

Другий випадок пов'язаний з отриманням доступу до речей і документів, коли існує реальна загроза зміни або знищення речей чи документів.

Згідно з положеннями закону, якщо сторона кримінального провадження, яка звернулася із клопотанням, доведе наявність достатніх підстав вважати, що існує реальна загроза зміни або знищення речей чи документів, клопотання може бути розглянуто слідчим суддею, судом без виклику особи, у володінні якої вони знаходяться (ч. 2 ст. 163 КПК) (Кримінальний процесуальний кодекс України). Логічно, що з огляду на обставини законом встановлений обов'язок слідчого судді, суду не здійснювати судового виклику особи, проте такий порядок здійснення судового розгляду клопотання має свої вимоги.

Як зазначає О.Ю. Татаров, можливість доведення наявності такої загрози є не завжди. Зокрема, це стосується проваджень, які щойно розпочаті і ще не проведено достатніх слідчих (розшукових) і негласних слідчих (розшукових) дій, результати яких могли б довести слідчому судді, що особа, котра не є підозрюваною й у володінні котрої перебувають документи, важливі для розслідування, може свідомо їх замінити чи знищити з метою уникнення відповідальності (або сприяння у цьому іншим особам) (Татаров, 2013: 184).

На думку ж І.В. Гловюк, таке формулювання вимагає наявності доказів того, що є реальна загроза зміни або знищення речей чи документів; реальність загрози є оцінною категорією, що значно ускладнює застосування цієї норми на практиці (Гловюк, 2013: 294).

Протилежну думку має Т.О. Кузубова, зазначаючи, що у процесуальній формі тимчасового доступу до речей і документів такої вимоги, як «необхідність довести існування реальної загрози зміни або знищення речей, документів, інформації», не повинно бути ні як умови судового розгляду клопотання без виклику володільця речей і документів, ні як підстави надання слідчим суддею дозволу на вилучення речей і документів (Кузубова, 2019: 121).

Ми ж вважаємо, що, встановивши вимогу доведення наявності достатніх підстав вважати, що існує реальна загроза зміни або знищення речей чи документів, законодавець мав встановити й механізм реалізації вказаної вимоги, способи доведення та перелік доказів, на які сторона має посилається. Ні Кримінальний процесуальний кодекс, ні Узагальнення судової практики не містять вказівок на те, якими мають бути ці докази, проте можна дійти висновку, що такі докази мають бути достатніми, щоб переконати суд у необхідності проведення судового розгляду без виклику особи, у володінні якої знаходяться речі та документи. Зокрема, подібними підставами можуть бути відмова на витребування речей і документів слідчим або захисником, негативна попередня поведінка володільця речей і документів, небажання володільця речей і документів йти на контакт зі сторонами кримінального провадження, погрози володільця знищити або пошкодити речі та документи. Подібні обставини вимагають примусового порядку отримання цих речей і документів і без сповіщення про судовий розгляд вказаного клопотання володільця речей і документів.

Також ми підтримуємо позицію М.А. Погорецького, на думку якого щодо відсутності чіткої правової регламентації у чинному КПК порядку доведення наявності достатніх підстав вважати, що існує реальна загроза зміни або знищення речей чи документів, підстави, на які посилається слідчий або інший учасник кримінального провадження у клопотанні, повинні бути досліджені й оцінені за внутрішнім переконанням судді, виходячи з вимог законності, обґрунтованості, справедливості, належності, достатності та допустимості доказів, зібраних органом досудового розслідування на підтвердження вказаних обставин. Якщо слідчий суддя дійде висновку, що таких підстав недостатньо, у задоволенні клопотання слід відмовити (Погорецький, 2013: 238). Отже, можна зробити висновок, що чинний Кримінальний процесуальний кодекс України не містить правової визначеності щодо вказаного питання та не уточнює, як саме сторони мають доводити те, що існує реальна загроза зміни або знищення речей чи документів, що потребує наступного вдосконалення.

Завершується етап отримання дозволу суду на тимчасовий доступ до речей і документів постановленням ухвали слідчого судді, суду про тимчасовий доступ до речей і документів. Зміст ухвали слідчого судді, суду про тимчасовий доступ до речей і документів передбачений ст. 164 КПК України.

Дискусійним елементом правової форми тимчасового доступу до речей і документів є питання темпоральної обмеженості дії ухвали слідчого судді, суду. Тимчасовість при здійсненні вказаного заходу забезпечення полягає у тому, що законодавцем вказаний строк дії ухвали слідчого судді – два місяці.

Виконання ухвали слідчого судді, суду про тимчасовий доступ до речей і документів є багатоетапним процесом, який включає в себе низку дій, що включає в себе безпосередньо доступ до речей і документів і їх опрацювання. Перешкоди у доступі до речей і документів, спричинені, зокрема, володільцем речей і документів, можуть спричинити затягування та пропущення встановленого процесуального строку, проте, аналізуючи норми, що стосуються наслідків невиконання ухвали слідчого судді, суду про тимчасовий доступ до речей і документів, ми доходимо висновку про те, що проведення обшуку не є єдиним наслідком невиконання припису ухвали.

Неоднозначне твердження міститься у п. 20 р. 2.5 Узагальнення судової практики щодо розгляду слідчим суддею клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 7 лютого 2014 р.; його суть полягає у тому, що існують випадки повторних звернень про тимчасовий доступ до речей і документів, коли попередня ухвала слідчого судді, суду з об'єктивних причин або й безпідставно не була виконана. Кримінальний процесуальний кодекс не встановлює заборони повторно звертатися із клопотанням про тимчасовий доступ до речей і документів, так само вказаний законодавчий акт не встановлює обов'язку слідчого судді відмовляти в задоволенні повторного клопотання. Також факти попереднього звернення з аналогічним клопотанням і невиконання ухвали, прийнятої за результатами розгляду такого клопотання, не мають правового значення під час розгляду повторного клопотання (Узагальнення судової практики щодо розгляду слідчим суддею клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 7 лютого 2014 р.). Таким чином, можна стверджувати, що, хоч у Кримінальному процесуальному кодексі й не встановлений механізм повторного звернення про тимчасовий доступ до речей і документів, водночас він і не заборонений, тому з огляду на Узагальнення у разі невиконання з яких-небудь причин або обставин ухвали слідчого судді про тимчасовий доступ до речей і документів можливе повторне звернення до суду з того самого питання. Постає питання, чи є доцільним таке повторне звернення, адже на це мають бути об'єктивні причини, на які сторони мають посилалися. Кримінальний процесуальний кодекс України не містить норми, що дозволяла би повторне звернення до слідчого судді, суду з тим самим клопотанням про тимчасовий доступ до речей і документів. Повторне звернення з тим самим клопотанням створить ситуацію зловживання з боку сторони кримінального провадження, яка подає клопотання, адже це фактично дозволить пропускати строк дії ухвали слідчого судді, суду або не виконувати ухвалу і знову ж її подавати. Окрім того, Кримінальним процесуальним кодексом України прямо передбачено можливість проведення обшуку за клопотанням сторони у разі невиконання ухвали слідчого судді, суду про тимчасовий доступ до речей і документів.

Чинний Кримінальний процесуальний кодекс України містить фіксовані строки досудового розслідування, під час яких слідчий і прокурор мають вчинити всі необхідні дії для завершення досудового розслідування, однак не виключені випадки, коли сторона кримінального провадження не в змозі виконати ухвалу про тимчасовий доступ до речей і документів з об'єктивних, не залежних від них причин. Зокрема, до таких обставин можуть належати хвороба та перебування на стаціонарному лікуванні фізичної особи, котра має надати тимчасовий доступ до речей і документів, її перебування за кордоном чи на строковій службі. Ми пропонуємо вирішити вказане питання шляхом продовження строку дії ухвали слідчого судді про тимчасовий доступ до речей і документів: «Ст. 167. Продовження строку ухвали слідчого судді, суду про тимчасовий доступ до речей і документів. Ч. 1. За клопотанням сторони, поданим до закінчення строку дії ухвали про тимчасовий доступ до речей і документів слідчий суддя, суд має право продовжити строк дії ухвали у випадку, якщо причини продовження будуть визнані судом поважними. Ч. 2. Про продовження строку дії ухвали суд повідомляє сторони кримінального провадження. Ч. 3. Про продовження процесуального строку суд постановляє ухвалу».

Таким чином, з огляду на вищенаведене можемо резюмувати, що невиконання ухвали слідчого судді, суду про тимчасовий доступ до речей і документів нині може мати лише такий наслідок, як подання клопотання до слідчого судді, суду про проведення обшуку у разі невиконання ухвали слідчого судді.

Висновки. Отже, з огляду на вищенаведене ми можемо зробити такий висновок. Тимчасовий доступ до речей і документів є складним інститутом, виконання якого відбувається у декілька етапів. Кожен з етапів має свої особливості та регулюється відповідними нормами Кримінального процесуального кодексу України. На початковому етапі тимчасового доступу до речей і документів необхідне дотримання загальних вимог, передбачених ст. 132 КПК України, які поширюються на усі заходи забезпечення кримінального провадження та є загальними для них. Також, окрім загальних вимог до тимчасового доступу до речей і документів, висувається низка спеціальних вимог, передбачених Главою 15 КПК України, які стосуються виключно інституту тимчасового доступу до речей і документів. Вимагає уваги зміст клопотання про тимчасовий доступ до речей і документів. Ми пропонуємо доповнити її офіційними даними про особу, а саме, окрім ПІБ і дати народження, додавати місце проживання/реєстрації особи для більшої точності особистих даних. Не менш важливим є питання строку розгляду клопотання слідчим суддею. На наше переконання, триденний строк є недостатнім для проведення підготовчих дій і розгляду клопотання, а тому з огляду на вимогу Кримінального процесуального кодексу України про розумність строків пропонуємо семиденний строк розгляду клопотання про тимчасовий доступ до речей і документів. Окрім того, ми вважаємо за доцільне констатувати той факт, що чинний Кримінальний процесуальний кодекс України не містить механізму доведення підстав вважати, ніби існує реальна загроза зміни або знищення речей чи документів, що ускладнює обґрунтування сторонами кримінального провадження власної позиції. Також привертає увагу факт невідповідності положень Узагальнення судової практики щодо розгляду слідчим суддею клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 7 лютого 2014 р. до Глави 15 КПК України щодо регулювання повторності подання клопотання про тимчасовий доступ. На наше переконання, подібна позиція дозволить зловживати сторонам кримінального провадження, пропускаючи строк дії ухвали слідчого судді, суду та подаючи знову те саме клопотання. У свою чергу, для вирішення вказаного питання ми пропонуємо

доповнити Главу 15 КПК України нормою щодо продовження строку дії ухвали слідчого судді, суду, якщо слідчий суддя визнає причини продовження поважними.

Таким чином, вказані нами недоліки правового регулювання тимчасового доступу до речей і документів і шляхи їх вирішення дозволять унормувати практичне застосування вказаного заходу забезпечення кримінального провадження та дозволить зробити його застосування більш ефективним.

Список використаних джерел:

1. Гловюк І.В. Тимчасовий доступ до речей і документів як захід забезпечення кримінального провадження, спрямований на збирання та перевірку доказів. *Порівняльно-аналітичне право*. 2013. № 3-2.
2. Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про деякі питання здійснення слідчим суддею суду першої інстанції судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження» від 5 квітня 2013 р. № 223-558/0/4-13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0558740-13>.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
4. Кузубова Т.О. Правові засади інституту тимчасового доступу до речей і документів у кримінальному провадженні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Дніпро, 2019. 270 с.
5. Лисаченко Є.І. Тимчасовий доступ до речей і документів як засіб кримінального процесуального доказування : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2021.
6. Погорецький М.А. Застосування тимчасового доступу до речей і документів у кримінальних провадженнях про злочини, учинені організованими злочинними угрупованнями. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2013. № 1. С. 234–241.
7. Подковський О. Тимчасовий доступ до речей і документів за новим КПК: проблеми і шляхи їх вирішення. *Слово Національної школи суддів України*. 2013. № 3. С. 58–63.
8. Сергеева Д.Б. Організація і тактика тимчасового доступу до документів під час розслідування економічних злочинів. *Вісник кримінального судочинства*. 2016. № 3. С. 113–119.
9. Татаров О.Ю. Застосування деяких положень нового КПК України потребує унормування. *Митна справа*. 2013. № 4 (2). С. 182–187.
10. Узагальнення судової практики щодо розгляду слідчим суддею клопотань про застосування заходів забезпечення кримінального провадження Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 7 лютого 2014 р.
11. Фаринник В.І. Загальні правила застосування заходів забезпечення кримінального провадження: методологія реалізації в кримінальному судочинстві України. *Митна справа*. 2014. № 3 (2). С. 341–351.

References:

1. Hloviuk I.V. (2013) Tymchasovyi dostup do rechei i dokumentiv yak zakhid zabezpechennia kryminalnoho provadzhenia, spriamovanyi na zbyrannia ta perevirku dokaziv [Temporary access to things and documents as a measure to ensure criminal proceedings, aimed at collecting and verifying evidence]. *Porivnialno-analitychne pravo*, issue 3-2 [in Ukrainian].
2. Informatsiinyi lyst Vyshchoho spetsializovanoho sudu Ukrainy z rozghliadu tsyvilnykh i kryminalnykh sprav “Pro deiki pytannia zdiisnennia slidchym suddeiu sudu pershoi instantsii sudovoho kontroliu za dotrymanniam prav, svobod ta interesiv osib pid chas zastosuvannia zakhodiv zabezpechennia kryminalnoho provadzhenia” vid 5 kvitnia 2013 r. № 223-558/0/4-13 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0558740-13> [On some issues of judicial review by the investigating judge of the court of first instance over the observance of rights, freedoms and interests of persons in the application of measures to ensure criminal proceedings] [in Ukrainian].
3. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 13 kvitnia 2012 roku № 4651-VI / Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> [Criminal Procedure Code of Ukraine] [in Ukrainian].
4. Kuzubova T.O. (2019) Pravovi zasady instytutu tymchasovoho dostupu do rechei i dokumentiv u kryminalnomu provadzheni [Legal principles of the institute of temporary access to things and documents in criminal proceedings] : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.09. Dnipro, 270 p. [in Ukrainian].
5. Lysachenko Ye.I. (2021) Tymchasovyi dostup do rechei i dokumentiv yak zasib kryminalnoho protsesualnoho dokazuvannia. [Temporary access to things and documents as a means of criminal procedural evidence] : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.09. Kyiv [in Ukrainian].
6. Pohoretskyi M.A. (2013) Zastosuvannia tymchasovoho dostupu do rechei i dokumentiv u kryminalnykh provadzheniakh pro zlochyny, uchyneni orhanizovanymy zlochynnymy uhrupuvanniamy [The use of temporary access to things and documents in criminal proceedings for crimes committed by organized criminal groups]. *Borotba z orhanizovanoi zlochynnistiui i koruptsiiei (teoriia i praktyka)*, issue № 1, pp. 234–241 [in Ukrainian].
7. Podkovskiy O. (2013) Tymchasovyi dostup do rechei i dokumentiv za novym KPK: problemy i shliakhy yikh vyrishennia [Temporary access to things and documents under the new CCP: problems and solutions]. *Slovo Natsionalnoi shkoly suddiv Ukrainy*, issue № 3, pp. 58–63 [in Ukrainian].
8. Serhieieva D.B. (2016) Orhanizatsiia i taktyka tymchasovoho dostupu do dokumentiv pid chas rozsliduvannia ekonomichnykh zlochyniv. *Visnyk kryminalnoho sudochynstva* [Organization and tactics of temporary access to documents during the investigation of economic crimes], issue № 3, pp. 113–119 [in Ukrainian].
9. Tatarov O.Yu. (2013) Zastosuvannia deiakyykh polozhen novoho KPK Ukrainy potrebuie unormuvannia [The application of some provisions of the new CPC of Ukraine requires standardization]. *Mytna sprava*, issue № 4 (2), pp. 182–187 [in Ukrainian].

10. Uzahalnennia sudovoi praktyky shchodo rozghliadu slidchym suddeiu klopotan pro zastosuvannia zakhodiv zabezpechennia kryminalnoho provadzhennia Vyshchoho spetsializovanoho sudu Ukrainy z rozghliadu tsyvilnykh i kryminalnykh sprav vid 7 liutoho 2014 r. [Generalization of judicial practice regarding the consideration by the investigating judge of petitions for the application of measures to ensure criminal proceedings of the High Specialized Court of Ukraine for Civil and Criminal Cases of February 7, 2014.] [in Ukrainian].
11. Farynyk V.I. (2014) Zahalni pravyla zastosuvannia zakhodiv zabezpechennia kryminalnoho provadzhennia: metodolohiia realizatsii v kryminalnomu sudochnstvi Ukrainy [General rules for the application of measures to ensure criminal proceedings: the methodology of implementation in the criminal justice of Ukraine]. Mytna sprava, issue № 3 (2), pp. 341–351 [in Ukrainian].